

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 2.3.2017
COM(2017) 202 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Δέκατη έκθεση σχετικά με τη μετεγκατάσταση και την επανεγκατάσταση

1 Εισαγωγή

Από το 2015, για την αντιμετώπιση της σοβαρής προσφυγικής κρίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εργάζεται εντατικά προκειμένου να θέσει σε εφαρμογή το σύνολο των διαφόρων συνιστωσών μιας συνολικής μεταναστευτικής πολιτικής, την οποία έχουν ζητήσει επανειλημμένα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτή περιλαμβάνει τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα μέτρα, από την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών εκτός της ΕΕ και την αναχαίτιση των ροών παράτυπων μεταναστών προς και εντός της Ευρώπης, έως τη διασφάλιση του αποτελεσματικού ελέγχου των εξωτερικών μας συνόρων, κυρίως μέσω της σύστασης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, και μέχρι τη μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και την ενίσχυση των οδών νόμιμης μετανάστευσης, μεταξύ άλλων μέσω της δημιουργίας ενός κοινού ενωσιακού πλαισίου για την επανεγκατάσταση.

Τα προσωρινά προγράμματα επείγουσας μετεγκατάστασης¹ και επανεγκατάστασης² αποτελούν βασικά στοιχεία της αάτησης της ΕΕ για την καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης και την έμπρακτη εφαρμογή της αρχής της ευθύνης και της αλληλεγγύης. Σε συνδυασμό με όλα τα άλλα μέτρα που απαιτούνται ή έχουν τεθεί σε εφαρμογή προκειμένου να μειωθούν, με βιώσιμο τρόπο, οι ροές παράτυπων μεταναστών προς την Ευρώπη, τα προγράμματα αυτά αποτελούν σημαντικές συνιστώσες της ευρύτερης στρατηγικής που αποσκοπεί στην ανάκτηση του ελέγχου της κατάστασης.

Χωρίς αλληλεγγύη, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει δίκαιος καταμερισμός της ευθύνης. Τα μέτρα και οι προτάσεις της Επιτροπής βασίζονται σε αυτή την αρχή και δεν μπορούν να διαχωριστούν το ένα από το άλλο. Σύμφωνα με τη διακήρυξη της Μάλτας που εκδόθηκε από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων³, πρέπει να εφαρμοστούν όλα τα στοιχεία που συγκροτούν τη συνολική μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ. Η επανέναρξη, από τις 15 Μαρτίου 2017, των μεταφορών προς την Ελλάδα βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου, όπως προβλέπεται στη σύσταση της Επιτροπής, δεν μπορεί να διαχωριστεί από τη συλλογική ευθύνη για μείωση της πίεσης που υφίσταται η Ελλάδα μέσω της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που προβλέπονται στις αποφάσεις του Συμβουλίου σχετικά με τη μετεγκατάσταση. Επιπλέον, παρότι είναι απαραίτητο τα προγράμματα επείγουσας μετεγκατάστασης να εφαρμοστούν πλήρως σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για τον περιορισμό της πίεσης που ασκείται στην Ιταλία και στην Ελλάδα, είναι εξίσου σημαντικό, παράλληλα, να επιταχυνθεί το έργο της μεταρρύθμισης του κοινού ευρωπαϊκού

¹ Τον Σεπτέμβριο του 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε δύο νομικά δεσμευτικές αποφάσεις για τη θέσπιση προσωρινού μηχανισμού για τη μετεγκατάσταση αιτούντων που χρήζουν σαφώς διεθνούς προστασίας από την Ιταλία και την Ελλάδα. Συνολικά, βάσει της πρώτης και της δεύτερης απόφασης του Συμβουλίου, έχει προβλεφθεί η μετεγκατάσταση 39 600 ατόμων από την Ιταλία και 66 400 ατόμων από την Ελλάδα. Σε συνέχεια της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας εκδόθηκε, τον Σεπτέμβριο του 2016, απόφαση η οποία αφορά τις υπόλοιπες 54 000 θέσεις που δεν είχαν ακόμη κατανεμηθεί στα κράτη μέλη και τη διάθεση των θέσεων αυτών για τον σκοπό της νόμιμης εισδοχής Σύριων από την Τουρκία στην ΕΕ. Μέχρι στιγμής, από τις εν λόγω 54 000 θέσεις, τα κράτη μέλη έχουν εκφράσει την πρόθεσή τους για νόμιμη εισδοχή 34 000 Σύριων από την Τουρκία, μεταξύ άλλων μέσω επανεγκατάστασης. Η Ουγγαρία και η Σλοβακία, επικαλούμενες πολυάριθμα επιχειρήματα, προσέφυγαν στο Δικαστήριο κατά της δεύτερης απόφασης του Συμβουλίου του Σεπτεμβρίου του 2015, στην οποία προβλέπεται η κατανομή 120 000 αιτούντων άσυλο. Η απόφαση αναμένεται να εκδοθεί το 2017.

² Τον Ιούλιο του 2015, τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες με το σύστημα του Δουβλίνου χώρες συμφώνησαν για την επανεγκατάσταση 22 504 ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας από χώρες εκτός της ΕΕ.

³ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

συστήματος ασύλου, ιδιαίτερα όσον αφορά τον κανονισμό του Δουβλίνου. Η εν λόγω μεταρρύθμιση θα διασφαλίσει ότι η Ευρώπη διαθέτει δίκαιη αλλά αποτελεσματική πολιτική ασύλου, η οποία βασίζεται σε σαφή και δίκαιο καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ όλων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων διαρθρωτικών εργαλείων για την αντιμετώπιση καταστάσεων μεγάλης πίεσης.

Παρότι οι αφίξεις μεταναστών μειώθηκαν σημαντικά το 2016, η Ελλάδα εξακολουθεί να υφίσταται μεγάλη πίεση με τη συνεχιζόμενη παρουσία περίπου 62 300 μεταναστών στο έδαφός της. Η Ελλάδα πρέπει επίσης να διαθέσει πόρους για την εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας και να εξασφαλίσει τις καθημερινές επιχειρήσεις για την επιστροφή προς την Τουρκία των παράτυπων μεταναστών που πέρασαν από την Τουρκία στα ελληνικά νησιά μετά τις 20 Μαρτίου 2016. Στην Ιταλία, το 2016 σημειώθηκε νέος αριθμός ρεκόρ όσον αφορά τις αφίξεις, δηλαδή 181 436⁴ άτομα (18 % περισσότερα σε σύγκριση με το 2015), εκ των οποίων το 14 % ήταν ασυνόδευτοι ανήλικοι. Τα μέτρα τα οποία πρότεινε πρόσφατα η Ιταλία⁵ για να εντείνει τις προσπάθειές της για την επιστροφή των μεταναστών που δεν δικαιούνται να παραμείνουν στην ΕΕ είναι ευπρόσδεκτα και θα πρέπει να εφαρμοστούν αμέσως. Η μετεγκατάσταση αναμένεται να μειώσει την πίεση την οποία υφίσταται η Ιταλία, μέσω του καταμερισμού της ευθύνης όσον αφορά τους μετανάστες που χρήζουν σαφώς διεθνούς προστασίας.

Η Επιτροπή υποβάλλει σε μηνιαία βάση εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων μετεγκατάστασης και επανεγκατάστασης. Παρότι σημειώθηκε πολλά υποσχόμενη πρόοδος όσον αφορά την επανεγκατάσταση, δεν ισχύει το ίδιο και για τη μετεγκατάσταση, όπου η συνολική πρόοδος υπήρξε αργή. Προκειμένου να ενθαρρύνει την άμεση εκπλήρωση των υποχρεώσεων μετεγκατάστασης, και βάσει της κατάστασης που επικρατεί επιτόπου, η Επιτροπή έθεσε⁶ συγκεκριμένους στόχους για να διασφαλίσει την αποτελεσματική και ομαλή διεξαγωγή της μετεγκατάστασης όλων των επιλέξιμων ατόμων που βρίσκονται στην Ιταλία και στην Ελλάδα εντός του χρονικού πλαισίου που καθορίζεται στις αποφάσεις του Συμβουλίου. Η Επιτροπή κάλεσε σε διμερή βάση τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την εκπλήρωση των καθορισμένων στόχων και κυρίως των υποχρεώσεών τους. Τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες χώρες που είχαν ήδη δραστηριοποιηθεί όσον αφορά τη μετεγκατάσταση ανταποκρίθηκαν θετικά και κοινοποίησαν στην Επιτροπή τον μηνιαίο προγραμματισμό τους. Ωστόσο, οι αντιδράσεις των λιγότερο δραστήριων κρατών μελών ήταν ανάμεικτες.

Υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο για την υλοποίηση των επιχειρήσεων μετεγκατάστασης και για την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη ώστε να επιτύχουν τους στόχους που έχουν τεθεί. Ορισμένα κράτη μέλη και συνδεδεμένες χώρες ηγούνται της προσπάθειας. Πρέπει πλέον να ακολουθήσουν και τα υπόλοιπα κράτη. Η μετεγκατάσταση όλων των

⁴ Πηγή: Ιταλικό Υπουργείο Εσωτερικών.

⁵ Decreto-Legge 17 febbraio 2017, n. 13, Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale. (GU Serie Generale n.40 del 17-2-2017). Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ιταλικής Δημοκρατίας GURI αριθ. 40 της 17.2.2017 και τέθηκε σε ισχύ στις 18.2.2017.

⁶ COM(2016) 791 final. Η Επιτροπή πρότεινε μια βαθμιαία προσέγγιση δύο σταδίων προκειμένου να παρασχεθεί στα κράτη μέλη χρονικό περιθώριο για να προγραμματίσουν και να συντονίσουν τις προσπάθειές τους και να διασφαλίσουν την προοδευτική αύξηση των ικανοτήτων ώστε να αποφευχθεί η συμφόρηση σε επίπεδο διοικητικής υποστήριξης. Το πρώτο στάδιο ήταν η αύξηση των μετεγκαταστάσεων από 1 000 μηνιαίως σε 2 000 μηνιαίως για την Ελλάδα και από 400 μηνιαίως σε 1 000 μηνιαίως για την Ιταλία και το δεύτερο, από τον Απρίλιο του 2017, η περαιτέρω αύξηση από 2 000 μηνιαίως σε 3 000 μηνιαίως για την Ελλάδα και από 1 000 μηνιαίως σε 1 500 μηνιαίως για την Ιταλία.

επιλέξιμων ατόμων που βρίσκονται στην Ιταλία και στην Ελλάδα μπορεί να επιτευχθεί έως τον Σεπτέμβριο του 2017 εάν όλα τα κράτη μέλη τηρήσουν και εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους. Στην παρούσα φάση απαιτούνται εντατικές και συντονισμένες προσπάθειες εκ μέρους όλων των κρατών μελών καθώς και ισχυρή συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων προκειμένου να σημειωθεί απτή πρόοδος ως προς το βασικό αυτό στοιχείο της συνολικής μεταναστευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ζητήθηκε από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων.

2 Μετεγκατάσταση

Παρότι σημειώθηκε προοδευτική αύξηση του ρυθμού των μετεγκαταστάσεων, με τη μετεγκατάσταση 13 546 ατόμων έως τις 28 Φεβρουαρίου (9 610 από την Ελλάδα και 3 936 από την Ιταλία), ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε ποσοστό μικρότερο από το 14 % της νομικής υποχρέωσης που έχει προβλεφθεί μέχρι στιγμής από το Συμβούλιο (106 000 συνολικά για την Ιταλία και την Ελλάδα). Με τον σημερινό ρυθμό, ο συνολικός αριθμός των ατόμων που θα μετεγκατασταθούν θα απέχει πολύ από τις υποχρεώσεις που έχουν οριστεί για τον Σεπτέμβριο του 2017.

Η **Γαλλία** είναι η χώρα που έχει μετεγκαταστήσει μέχρι σήμερα τον μεγαλύτερο αριθμό αιτούντων (2 758), ακολουθούμενη από τη **Γερμανία** (2 626) και τις **Κάτω Χώρες** (1 486). Ωστόσο, όπως συνάγεται από τα δεδομένα που παρατίθενται στα παραρτήματα, μόνο δύο κράτη μέλη, η **Μάλτα** και η **Φινλανδία**, βρίσκονται μέχρι στιγμής σε καλό δρόμο για την έγκαιρη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους τόσο έναντι της Ιταλίας όσο και έναντι της Ελλάδας. Το **Λουξεμβούργο** και η **Πορτογαλία** σημειώνουν επίσης σταθερή πρόοδο ως προς τις υποχρεώσεις τους έναντι της Ελλάδας και της Ιταλίας. Επιπλέον, οι **συνδεδεμένες χώρες**, παρότι συμμετέχουν οικειοθελώς στο πρόγραμμα, βρίσκονται γενικά σε καλό δρόμο για την έγκαιρη υλοποίηση των δεσμεύσεών τους όσον αφορά τη μετεγκατάσταση. Τέλος, η **Σουηδία** προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες από άποψη οργάνωσης προκειμένου να τηρήσει τις υποχρεώσεις της έναντι της Ιταλίας και της Ελλάδας όσον αφορά τη μετεγκατάσταση στο διάστημα μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου 2017.

Δυστυχώς, η εικόνα είναι απογοητευτική όσον αφορά άλλα κράτη μέλη. Η **Ουγγαρία**, η **Αυστρία** και η **Πολωνία** εξακολουθούν να αρνούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης. Η **Τσεχική Δημοκρατία** δεν έχει αναλάβει δεσμεύσεις από τον Μάιο του 2016 και δεν έχει προβεί σε καμία μετεγκατάσταση από τον Αύγουστο του 2016, με αποτέλεσμα να έχει πραγματοποιήσει λιγότερο από το 1 % των μετεγκαταστάσεων που της αναλογούν. Η **Βουλγαρία**, η **Κροατία** και η **Σλοβακία** πραγματοποιούν μετεγκαταστάσεις σε πολύ περιορισμένη βάση (έχουν πραγματοποιήσει από 1 % έως 2 % των μετεγκαταστάσεων που τους αναλογούν).

Επιπλέον, παρά τις πρόσφατες προσπάθειές τους για επιτάχυνση της μετεγκατάστασης, το **Βέλγιο**, η **Γερμανία** και η **Ισπανία** έχουν πραγματοποιήσει μέχρι στιγμής περίπου το 10 % των μετεγκαταστάσεων που τους αναλογούν, η δε Ισπανία δεν αναλαμβάνει δεσμεύσεις σε μηνιαία βάση. Τέλος, ορισμένα κράτη μέλη που αρχικά ήταν πολύ δραστήρια έχουν πλέον επιβραδύνει τις προσπάθειές τους και καλούνται να επανέλθουν στους προηγούμενους ρυθμούς τους.

Ελλάδα

Πέραν των 9 000 ατόμων που έχουν ήδη μετεγκατασταθεί, επί του παρόντος βρίσκονται στην Ελλάδα περίπου 20 000 άτομα που θα μπορούσαν να είναι επιλέξιμα για μετεγκατάσταση. Η μεταναστευτική κατάσταση αναμένεται να παραμείνει σταθερή με τη συνεχιζόμενη εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας. **Με τον σημερινό ρυθμό μετεγκατάστασης της τάξης των 1 000 ατόμων μηνιαίως, ο συνολικός αριθμός μετεγκατασταθέντων από την Ελλάδα έως τον Σεπτέμβριο του 2017 θα ανέλθει σε περίπου 16 400 άτομα, που αντιστοιχεί στο 57 % του συνόλου των επιλέξιμων ατόμων για μετεγκατάσταση⁷. Το ποσοστό αυτό δεν θα είναι αρκετό για να μειωθεί η επιβάρυνση.**

Εάν επιτευχθεί ο στόχος των 3 000 ατόμων μηνιαίως, ο οποίος περιλαμβάνεται στο κοινό σχέδιο δράσης⁸ που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁹, ο συνολικός αριθμός των μετεγκατασταθέντων ατόμων έως τον Σεπτέμβριο του 2017 θα κυμανθεί μεταξύ 28 400 και 30 400. Με την εκπλήρωση του στόχου αυτού, είναι πιθανό να μετεγκατασταθεί η συντριπτική πλειονότητα των μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα και που αναμένεται να είναι επιλέξιμοι για μετεγκατάσταση, και με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί ο κύριος στόχος του συγκεκριμένου μέτρου έκτακτης ανάγκης που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015.

Λίγες μόνο χώρες (**Εσθονία, Ιρλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία και Φινλανδία**) βρίσκονται σε καλό δρόμο για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι της Ελλάδας όσον αφορά τη μετεγκατάσταση ατόμων. Κατά συνέπεια, η επίτευξη των στόχων είναι δυνατή μόνον υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν δεσμεύσεις και προβαίνουν σε μεταφορές σε σταθερή μηνιαία βάση και σύμφωνα με τα ποσοστά που τους αναλογούν. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη τα οποία δεν έχουν προβεί στη μετεγκατάσταση κανενός ή ελάχιστων ατόμων (**Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Κροατία, Αυστρία, Πολωνία και Σλοβακία**) θα πρέπει να ξεκινήσουν άμεσα την πραγματοποίηση μετεγκαταστάσεων. Η **Ισπανία** θα πρέπει επίσης να αναλαμβάνει δεσμεύσεις και να προβαίνει σε μετεγκαταστάσεις ατόμων σε μηνιαία βάση σύμφωνα με το ποσοστό που της αναλογεί, ενώ και η **Βουλγαρία, η Κύπρος, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία, η Ρουμανία και η Σλοβενία** θα πρέπει να ξαναρχίσουν να αναλαμβάνουν δεσμεύσεις και να προβαίνουν σε μετεγκαταστάσεις σε μηνιαία βάση. Το **Βέλγιο**, το οποίο εξέφρασε πρόσφατα την προθυμία του να επιταχύνει τις μετεγκαταστάσεις, όπως επίσης και η **Γερμανία**, θα πρέπει να αυξήσουν τις μηνιαίες δεσμεύσεις και μετεγκαταστάσεις τους σύμφωνα με τα ποσοστά που τους αναλογούν. **Η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες**, από την πλευρά τους, θα πρέπει –τουλάχιστον– να διατηρήσουν τις τρέχουσες μηνιαίες προσπάθειές τους, ενώ το ίδιο θα πρέπει να πράξουν και τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες χώρες που βρίσκονται ήδη σε καλό δρόμο για την έγκαιρη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσφέρουν περισσότερες θέσεις για τη μετεγκατάσταση ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων έγγαμων ανηλίκων, να επιδείξουν μεγαλύτερη ευελιξία και να αποδεχτούν το μερίδιο ευάλωτων ατόμων που τους αναλογεί.

Η επίτευξη των στόχων αυτών εναπόκειται πλέον κατά κύριο λόγο στα κράτη μέλη μετεγκατάστασης, καθώς η Ελλάδα, οι οργανισμοί της ΕΕ και οι διεθνείς οργανισμοί που συμμετέχουν στην υλοποίηση του προγράμματος έχουν ολοκληρώσει όλες τις απαιτούμενες

⁷ Τον Απρίλιο, θα καταστούν διαθέσιμα σαφέστερα δεδομένα μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταγραφής.

⁸ COM(2016) 792 final, παράρτημα 1.

⁹ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/12/15-euco-conclusions-final>

ενέργειες για να εξασφαλιστεί η επιτυχής λειτουργία του προγράμματος μετεγκατάστασης. Η **Ελλάδα** έχει εφαρμόσει τις περισσότερες από τις συστάσεις που διατύπωσε η Επιτροπή στις μηνιαίες εκθέσεις της, κυρίως για την ταχεία καταγραφή όλων των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι επιλέξιμοι για μετεγκατάσταση, με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Η Ελλάδα θα καταγράψει όλους τους μετανάστες που βρίσκονται επί του παρόντος στη χώρα έως τον Μάρτιο του 2017 (έναν μήνα νωρίτερα από ό,τι είχε προγραμματιστεί αρχικά). Η **EASO** εφαρμόζει νέο επιχειρησιακό σχέδιο το οποίο επιτρέπει την πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων προκειμένου να εξασφαλίζεται συνεχής τοποθέτηση εμπειρογνομόνων, ενώ η συνεισφορά της υπήρξε καίρια για τη διασφάλιση της ποιότητας των αιτήσεων μετεγκατάστασης και για την υποστήριξη των νεότερων μελών του προσωπικού της ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου. Χάρη στη συντονισμένη στήριξη της **UNHCR** και του **Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ)**, η διαδικασία μετεγκατάστασης καθίσταται ολοένα περισσότερο αποτελεσματική. Η συμβολή της UNHCR υπήρξε καθοριστική στον σχεδιασμό της διαδικασίας μαζικής προκαταγραφής και στη διασφάλιση της κατάλληλης φιλοξενίας των αιτούντων μετεγκατάσταση, ενώ ο ΔΟΜ μεριμνά ώστε όλοι οι αιτούντες να υποβάλλονται σε ιατρικούς ελέγχους και να λαμβάνουν καθοδήγηση πριν από την αναχώρηση, επιδεικνύοντας ευελιξία στις πολυάριθμες προϋποθέσεις που επιβάλλουν τα κράτη μέλη και αυξάνοντας συνεχώς τις ικανότητές του.

Ιταλία

Το 2016 κατέφτασαν στην Ιταλία περίπου 20 700 Ερυθραίοι, αλλά εκείνοι που έχουν μέχρι στιγμής καταγραφεί προς μετεγκατάσταση από τις ιταλικές αρχές ανέρχονται μόλις σε 5 300 έως 5 800. **Με τον σημερινό ρυθμό μετεγκατάστασης της τάξης των 750 ατόμων μηνιαίως, ο συνολικός αριθμός μετεγκατασταθέντων από την Ιταλία έως τον Σεπτέμβριο του 2017 θα είναι περίπου 9 200 άτομα, που αντιστοιχεί κατά προσέγγιση στο 44 % του συνόλου των ατόμων που θα μπορούσαν σήμερα να είναι επιλέξιμα για μετεγκατάσταση¹⁰. Το ποσοστό αυτό δεν θα είναι αρκετό για να μειωθεί η επιβάρυνση. Επιπλέον, η κατάσταση αυτή μπορεί να αλλάξει λαμβανομένων υπόψη των μελλοντικών μεταναστευτικών πιέσεων.**

Εάν επιτευχθεί ο στόχος των 1 500 ατόμων μηνιαίως, ο συνολικός αριθμός των μετεγκατασταθέντων ατόμων έως τον Σεπτέμβριο του 2017 θα κυμανθεί μεταξύ 11 200 και 14 200.

Μόνον οκτώ χώρες (**Γερμανία, Γαλλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Φινλανδία, Πορτογαλία και Ελβετία**) έχουν αναλάβει πλήρεις δεσμεύσεις όσον αφορά τις μετεγκαταστάσεις από την Ιταλία. Άλλα κράτη μέλη (**Βέλγιο, Κροατία, Λετονία, Ρουμανία και Ισπανία**) έχουν προβεί μέχρι στιγμής σε ελάχιστες μετεγκαταστάσεις ατόμων. Άλλα (**Κύπρος, Κροατία, Λουξεμβούργο, Ρουμανία, Σλοβενία και Ισπανία**) δεν αναλαμβάνουν δεσμεύσεις σε μηνιαία βάση. Είναι πάρα πολλά τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη πραγματοποιήσει ούτε μία μετεγκατάσταση από την Ιταλία (**Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ιρλανδία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Αυστρία, Πολωνία και Σλοβακία**).

Για την επίτευξη των στόχων απαιτείται όλα τα κράτη μέλη να αναλαμβάνουν

¹⁰ Ο ακριβής αριθμός των ατόμων που βρίσκονται επί του παρόντος στην Ιταλία και που ενδέχεται να είναι επιλέξιμα για μετεγκατάσταση δεν είναι γνωστός.

δεσμεύσεις και να προβαίνουν σε μεταφορές σε σταθερή μηνιαία βάση και σύμφωνα με τα ποσοστά που τους αναλογούν. Έχουν συμφωνηθεί ρυθμίσεις με την Ευρωπαϊκή και τις ιταλικές αρχές για τη διευκόλυνση πρόσθετων έκτακτων ελέγχων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων συνεντεύξεων ασφαλείας. Επομένως, τα λιγότερο δραστήρια κράτη μέλη, τα οποία μέχρι στιγμής επικαλούνται ζητήματα ασφαλείας¹¹ ως δικαιολογία για τους βραδείους ρυθμούς τους όσον αφορά τη μετεγκατάσταση, θα πρέπει άμεσα να εντείνουν τις προσπάθειές τους. Ταυτόχρονα, τα κράτη μέλη που είναι λιγότερο γνωστά στους αιτούντες θα πρέπει να βελτιώσουν την παροχή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων πολιτιστικού προσανατολισμού.

Από την πλευρά της, η **Ιταλία** θα πρέπει να επιδείξει μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τους λόγους που επιτρέπουν τη διεξαγωγή πρόσθετων συνεντεύξεων ασφαλείας της Ευρωπαϊκής. Επιπλέον, η Ιταλία θα πρέπει να προβαίνει όσο το δυνατόν συντομότερα και συνεχώς στον εντοπισμό και στην καταγραφή των επιλέξιμων για μετεγκατάσταση ατόμων. Για τον σκοπό αυτό, η Ιταλία θα πρέπει να αυξήσει τον αριθμό του προσωπικού που διεκπεραιώνει αιτήσεις στη Μονάδα του Δουβλίνου, εάν είναι απαραίτητο και με τη στήριξη της EASO, συμπεριλαμβανομένων των ήδη υφιστάμενων κινητών ομάδων της EASO που καταγράφουν επιλέξιμους για μετεγκατάσταση μετανάστες επιπλέον των αρχικών κέντρων μετεγκατάστασης. Η Ιταλία θα πρέπει επίσης να συγκεντρώνει τους αιτούντες σε λίγα κέντρα μετεγκατάστασης, τουλάχιστον για τα τελευταία στάδια της διαδικασίας. Αυτό θα διασφαλίσει την αποδοτικότερη διεξαγωγή της φάσης πριν από την αναχώρηση, συμπεριλαμβανομένων των απαραίτητων ιατρικών ελέγχων και μαθημάτων πολιτιστικού προσανατολισμού, και θα συμβάλει στη μείωση των κινδύνων διαφυγής των αιτούντων, καθώς οι αιτήσεις θα διεκπεραιώνονται ταχύτερα. Τέλος, η Ιταλία θα πρέπει επείγοντως να αποφασίσει τις διαδικασίες με τις οποίες θα καταστεί δυνατή η μετεγκατάσταση ασυνόδευτων ανηλίκων (μεταξύ άλλων, μέσω της διευκόλυνσης του διορισμού επιτρόπων), να αξιοποιήσει την καθοδήγηση και περαιτέρω στήριξη της EASO, καθώς και να δημιουργήσει ένα ή περισσότερα κέντρα μετεγκατάστασης ειδικά για ασυνόδευτους ανηλίκους με σκοπό να επιταχυνθούν οι διαδικασίες.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ιταλία, είναι απαραίτητο:

- όλα τα κράτη μέλη να αναλαμβάνουν δεσμεύσεις και να προβαίνουν σε μεταφορές σε σταθερή μηνιαία βάση σύμφωνα με τα ποσοστά που τους αναλογούν, να συμμορφώνονται με τον χρόνο απόκρισης των πρωτοκόλλων μετεγκατάστασης και να βελτιώσουν τα οικεία συστήματα υποδοχής και ένταξης προκειμένου να αποφεύγονται οι καθυστερήσεις στις μεταφορές, αξιοποιώντας πλήρως τα κονδύλια της ΕΕ·
- κανένα κράτος μέλος να μην καταφεύγει σε «επιλεκτική διαλογή» ή αυθαίρετες αποφάσεις σχετικά με το αν θα κάνει δεκτή μια αίτηση μετεγκατάστασης. Οι περιπτώσεις απόρριψης θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στους λόγους που προβλέπονται στις αποφάσεις του Συμβουλίου·
- η Ιταλία να προβαίνει αμέσως στον εντοπισμό και στην καταγραφή για μετεγκατάσταση όλων των επιλέξιμων μεταναστών που καταφθάνουν, να επιδεικνύει

¹¹ Η Εσθονία και η Ιρλανδία δεσμεύτηκαν για θέσεις μία φορά, αλλά καθώς δεν τους επιτράπηκε τότε να διεξαγάγουν συνεντεύξεις ασφαλείας, δεν έχουν προβεί σε νέες δεσμεύσεις προς το παρόν. Επιπλέον, η Λιθουανία απέρριψε τις πρώτες αιτήσεις μετεγκατάστασης που υποβλήθηκαν από την Ιταλία· παρά το γεγονός ότι η Λιθουανία δεσμευόταν για θέσεις σχεδόν κάθε μήνα, η Ιταλία δεν υπέβαλε κανένα αίτημα μετεγκατάστασης.

μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τους λόγους βάσει των οποίων επιτρέπει τη διεξαγωγή συνεντεύξεων ασφαλείας της Ευρωπαϊκής, να συγκεντρώνει τους αιτούντες σε λιγότερες καθορισμένες εγκαταστάσεις υποδοχής για τα τελευταία στάδια της διαδικασίας και να ξεκινήσει τη μετεγκατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων το συντομότερο δυνατόν.

3 Επανεγκατάσταση

Μέχρι στιγμής έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την επανεγκατάσταση, καθώς έχει ήδη ολοκληρωθεί πολύ περισσότερο από το ήμισυ των 22 504 επανεγκαταστάσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο των συμπερασμάτων της 20ής Ιουλίου 2015. Από τις 6 Φεβρουαρίου 2016 έχουν επανεγκατασταθεί 454 άτομα, κυρίως από την Τουρκία, την Ιορδανία και τον Λίβανο. Στις 27 Φεβρουαρίου 2017, **14 422** άτομα είχαν επανεγκατασταθεί σε 21 κράτη επανεγκατάστασης (**Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Γαλλία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Αυστρία, Πορτογαλία, Ισπανία, Φινλανδία, Σουηδία, Ελβετία και Ηνωμένο Βασίλειο**). Η Εσθονία, η Ιρλανδία, οι Κάτω Χώρες, η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο καθώς και οι **συνδεδεμένες χώρες Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Ελβετία**, έχουν ήδη εκπληρώσει τις δεσμεύσεις τους.

Τα περισσότερα κράτη που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανέφεραν ότι οι προσπάθειές τους για την επανεγκατάσταση αφορούσαν κατά κύριο λόγο, αλλά όχι αποκλειστικά, Σύριους που διέμεναν στην Ιορδανία, στον Λίβανο και στην Τουρκία. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται προσπάθειες από κράτη μέλη για επανεγκατάσταση Σύριων από την Τουρκία στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016.

Από τις 4 Απριλίου 2016 έχουν επανεγκατασταθεί από την Τουρκία **3 565** Σύριοι, σύμφωνα με το σκέλος περί επανεγκατάστασης του μηχανισμού 1:1 στο πλαίσιο της εφαρμογής της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας. Συνολικά έχουν επανεγκατασταθεί 467 άτομα στο πλαίσιο του εν λόγω μηχανισμού μετά την τελευταία περίοδο αναφοράς και ο εναπομένον αριθμός από όλες τις δεσμεύσεις είναι 12 108. Έως τώρα έχουν πραγματοποιηθεί επανεγκαταστάσεις σύμφωνα με τον μηχανισμό 1:1 **στο Βέλγιο, στη Γερμανία, στην Εσθονία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στη Λετονία, στη Λιθουανία, στο Λουξεμβούργο, στις Κάτω Χώρες, στην Πορτογαλία, στην Ισπανία, στη Φινλανδία και στη Σουηδία**. Επιπλέον, η **Νορβηγία** έχει μέχρι στιγμής επανεγκαταστήσει 150 Σύριους από την Τουρκία, από τις 4 Απριλίου¹².

Τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη προβεί σε επανεγκατάσταση, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της 20ής Ιουλίου 2015, και εκείνα που εξακολουθούν να απέχουν πολύ από την επίτευξη των στόχων τους, θα πρέπει να εντείνουν εξίσου τις προσπάθειές τους. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη τα οποία δεν έχουν ακόμη προβεί σε επανεγκατάσταση ατόμων στο πλαίσιο των εν εξελίξει προγραμμάτων σε επίπεδο ΕΕ (**Βουλγαρία, Κύπρος, Ελλάδα, Κροατία, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία και Σλοβενία**) καθώς και η **Τσεχική Δημοκρατία, η Δανία και η Πορτογαλία**, οι οποίες δεν έχουν σημειώσει καμία πρόοδο εδώ και αρκετούς μήνες, θα πρέπει να δώσουν τη δέουσα προτεραιότητα στις προσπάθειές τους.

¹²

Παρότι η Νορβηγία εφαρμόζει τις τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας για την επανεγκατάσταση οι οποίες έχουν συμφωνηθεί με την Τουρκία στο πλαίσιο του προγράμματος 1:1, ο αριθμός των επανεγκαταστάσεων στη Νορβηγία στο πλαίσιο του προγράμματος 1:1 δεν προσμετράται στις επιστροφές Σύριων από την Ελλάδα.

4. Επόμενα στάδια

Επί ένα έτος η Επιτροπή υποβάλλει εκθέσεις σε μηνιαία βάση προκειμένου να προωθήσει την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου σχετικά με τη μετεγκατάσταση σε στενή συνεργασία με την Ιταλία και την Ελλάδα, τα κράτη μέλη, τους οργανισμούς της ΕΕ και διεθνείς οργανισμούς. Οι προϋποθέσεις και οι επιχειρησιακές υποδομές που απαιτούνται για να πραγματοποιηθούν οι μετεγκαταστάσεις είναι πλέον σε πλήρη λειτουργία. Τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης έχουν δημιουργηθεί, οι διαδικασίες για τη διευκόλυνση της μετεγκατάστασης έχουν θεσπιστεί, και οι οργανισμοί της ΕΕ και οι διεθνείς οργανισμοί συνεργάζονται με την Ιταλία και την Ελλάδα στο πλαίσιο πραγματικά ευρωπαϊκών και πλήρως λειτουργικών ομάδων.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα της μετεγκατάστασης δεν αντικατοπτρίζουν την πρόοδο των προπαρασκευαστικών εργασιών με τις οποίες τέθηκαν οι βάσεις. Παρότι έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη μετεγκατάσταση, αυτή πραγματοποιείται με αποσπασματικό και ακανόνιστο τρόπο. Οι κοινές προσπάθειες οδήγησαν σε προοδευτική επιτάχυνση της μετεγκατάστασης έως τον Σεπτέμβριο του 2016, αλλά μόνον ελάχιστα κράτη μέλη βρίσκονται σε καλό δρόμο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους δυνάμει των αποφάσεων του Συμβουλίου. Με τον σημερινό ρυθμό, ο συνολικός αριθμός των ατόμων που θα μετεγκατασταθούν θα υπολείπεται κατά πολύ των στόχων που έχουν τεθεί για τον Σεπτέμβριο του 2017. Τώρα, και κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, είναι η κατάλληλη στιγμή για να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των μηνιαίων μεταφορών για όλα τα κράτη μέλη.

Όταν εκδόθηκαν οι αποφάσεις του Συμβουλίου, τον Σεπτέμβριο του 2015, το Συμβούλιο καθόρισε ένα διετές χρονοδιάγραμμα το οποίο κρίθηκε κατάλληλο για έναν μηχανισμό έκτακτης ανάγκης. Έπειτα από δεκαεπτά μήνες εφαρμογής των αποφάσεων, **οι πιέσεις εξακολουθούν να υψηλές τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ιταλία, καθώς το ποσοστό των μετεγκαταστάσεων που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής είναι μικρότερο από 14 %.** Είναι εξαιρετικά σημαντικό να εντείνουν επείγοντως τις προσπάθειές τους όλα τα κράτη μέλη και να επιτύχουν τους μηνιαίους στόχους όσον αφορά τη μετεγκατάσταση – τουλάχιστον 3 000 μετεγκαταστάσεις από την Ελλάδα και τουλάχιστον 1 500 μετεγκαταστάσεις από την Ιταλία. **Ο στόχος για την Ελλάδα εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.** Με τους στόχους αυτούς επιδιώκεται να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και έγκαιρη μετεγκατάσταση όλων των επιλέξιμων ατόμων που βρίσκονται επί του παρόντος στην Ιταλία και στην Ελλάδα, καθώς και να αποφευχθεί τυχόν συμφόρηση σε επιχειρησιακό επίπεδο και σε επίπεδο διοικητικής υποστήριξης, η οποία θα προκύψει εάν οι περισσότερες από τις εναπομένουσες μεταφορές πραγματοποιηθούν τους τελευταίους μήνες πριν από τον Σεπτέμβριο. **Η Ιταλία, η Ελλάδα, οι οργανισμοί της ΕΕ και οι διεθνείς οργανισμοί έχουν αυξήσει τις ικανότητές τους για την επίτευξη των στόχων. Βρίσκονται σε ετοιμότητα και σε επιφυλακή για να εκπληρώσουν τους μηνιαίους στόχους.** Ειδικότερα, στην Ελλάδα, αυτή τη στιγμή υπάρχουν 9 000 άτομα που είναι έτοιμα προς μετεγκατάσταση, αλλά δεν υπάρχουν επαρκείς αναλήψεις δεσμεύσεων. **Εναπόκειται τώρα και στα άλλα κράτη μέλη να εκπληρώσουν εξίσου τις υποχρεώσεις τους.**

Η επιτυχία του προγράμματος μετεγκατάστασης θα μετρηθεί σε σχέση με το αν όλα τα πρόσωπα που είναι επιλέξιμα για μετεγκατάσταση μεταφέρονται όντως σε άλλο κράτος μέλος, όπως προβλέπεται στις αποφάσεις του Συμβουλίου, και αν όλα τα κράτη μέλη συμμετέχουν ενεργά στο πρόγραμμα με πνεύμα καλόπιστης συνεργασίας. **Με βάση τα υφιστάμενα αριθμητικά στοιχεία για την Ελλάδα και την Ιταλία, είναι δυνατό και εφικτό να έχει ολοκληρωθεί έως τον Σεπτέμβριο του 2017 η μετεγκατάσταση όλων των**

ατόμων που αναμένεται να είναι επιλέξιμα. Τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή για να μετατρέψουμε τις εκκλήσεις των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων σε συγκεκριμένη δράση.

Η Επιτροπή προτρέπει τη μαλτέζικη Προεδρία του Συμβουλίου και τα κράτη μέλη να δώσουν συνέχεια στις συστάσεις και στους στόχους της Επιτροπής κατά την επικείμενη συνεδρίαση του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στο τέλος Μαρτίου, προκειμένου να διασφαλιστεί η αύξηση του ρυθμού μετεγκαταστάσεων πριν από τον Σεπτέμβριο του 2017 με συντονισμένο τρόπο.

Εάν τα κράτη μέλη δεν αυξήσουν σύντομα τις μετεγκαταστάσεις τους, και εάν δεν μειωθεί η πίεση την οποία υφίστανται η Ελλάδα και η Ιταλία, η Επιτροπή δεν θα διστάσει να κάνει χρήση των εξουσιών που της έχουν ανατεθεί δυνάμει των Συνθηκών.

Εάν δεν εφαρμοστεί επαρκώς το πρόγραμμα μετεγκατάστασης, όχι μόνο δεν θα επιτευχθεί η μείωση της πίεσης την οποία υφίστανται η Ελλάδα και η Ιταλία, αλλά θα επηρεαστεί επίσης αρνητικά και η πρόοδος σε άλλες πτυχές της συνολικής απάντησης της ΕΕ όσον αφορά τη μεταναστευτική και προσφυγική κρίση. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου, οι νομικές υποχρεώσεις των κρατών μελών δεν σταματούν μετά τον Σεπτέμβριο του 2017. Ως εκ τούτου, η διαδικασία μετεγκατάστασης που προβλέπεται στις εν λόγω αποφάσεις πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη για τους επιλέξιμους αιτούντες εντός εύλογου χρονικού πλαισίου και μετά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο.

Παράλληλα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την επανεγκατάσταση· ειδικότερα, **όσα δεν έχουν ακόμη προβεί σε καμία επανεγκατάσταση, καθώς και όσα εξακολουθούν να υπολείπονται κατά πολύ του στόχου τους σύμφωνα με τα συμπεράσματα της 20ής Ιουλίου 2015, θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους.**